

دبلیو، جیمز پاپهام
ترجمه‌ی
احمد شریفان
کارشناس ارشد سنجش و اندازه‌گیری

اهمیت توجه به نگرش

وقتی به دانش‌آموزان روش‌هایی را می‌آموزیم تا بتوانند نمره‌های بالایی در آزمون‌ها کسب کنند، در آنان تکاپو و جنبشی را برای کسب نمره‌ی بالاتر ایجاد کرده‌ایم. اما ضمن این کار، احساسی در دانش‌آموزان به وجود می‌آید که باعث دلزدگی آنان از درس خواندن نیز می‌شود. حال این سؤال مطرح می‌شود که واقعاً ما به دانش‌آموزان چه یاد داده‌ایم؟ جواب این سؤال مشکل نیست؟! برای معلم، عواطف دانش‌آموز - یعنی نگرش‌ها، علاقه‌ها و ارزش‌ها - اهمیت زیادی دارد. زیرا توجه به آن‌ها بر قدرت آنان در پیش‌بینی رفتار بعدی دانش‌آموزان می‌افزاید. برای نمونه، اگر دانش‌آموزان در طی سال‌های مدرسه، از یادگیری لذت ببرند، به احتمال زیاد بعد از فارغ‌التحصیل شدنشان نیز به یادگیری ادامه خواهند داد. همین‌طور، اگر دانش‌آموزان توانایی‌هایشان را برای کار گروهی توسعه بدهند و در این زمینه تجربه‌ی مثبتی در مدرسه داشته باشند، بعد از فارغ‌التحصیلی نیز به طور فعال و با علاقه در کارهای گروهی شرکت خواهند کرد.

کلیدواژه‌ها

تأثیر نگرش بر یادگیری، اندازه‌گیری نگرش‌ها، نگرش دانش‌آموز

اشاره

همان‌طور که می‌دانیم، تاکنون هدف‌های آموزشی و پرورشی را در سه حیطه‌ی دانشی، مهارتی و نگرشی طبقه‌بندی کرده‌اند و برنامه‌ریزان و مؤلفان نیز محتوای آموزش را به گونه‌ای تهیه و تدوین کرده‌اند که هدف‌های حیطه‌های مذکور را پوشش دهد. از سوی دیگر، در کشور ما اکثر ارزشیابی‌هایی که از آموخته‌ها و یادگیری دانش‌آموزان به عمل می‌آید، به طور عمده حیطه‌ی دانشی را شامل می‌شود و به تحقق و ارزشیابی هدف‌های دو حیطه‌ی دیگر، یعنی مهارتی و عاطفی، توجه کمی شده است. در این مقاله، اهمیت توجه به نگرش‌های دانش‌آموزان و نحوه‌ی سنجش آن، مورد بحث قرار گرفته است.

تأکید بر کسب نمره‌های بالا، در دانش‌آموزان دلزدگی از یادگیری و درس خواندن ایجاد می‌کند

دانش آموز

نزدیک به نیم قرن (از زمانی که بنجامین بلوم و همکارانش در سال ۱۹۵۶، طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی را در سه حیطة‌ی شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی منتشر کردند) است که معلمان به اهمیت توجه به عواطف دانش‌آموزان در یادگیری حساس شده‌اند. از آن‌جا که عواطف دانش‌آموز، مؤلفه‌ای کلیدی برای آموزش و پرورش مطلوب محسوب می‌شود، ضرورت دارد به هنگام آموزش راهبردهای کسب نمره‌های بالاتر در آزمون‌ها، این موضوع را در نظر بگیریم.

نحوه‌ی اندازه‌گیری عواطف دانش‌آموز

اولین گام در سنجش عواطف دانش‌آموز این است که صفت عاطفی مورد نظر را به طور شفاف تعیین و تعریف کنیم. بیشتر معلمان به آسانی می‌توانند درباره‌ی نگرش‌ها و علاقه‌های دانش‌آموزان به توافق برسند. برای مثال، دانش‌آموز باید خودپنداری‌اش را به عنوان یادگیرنده بالا ببرد و علاقه‌اش را نسبت به موضوع‌هایی که مورد مطالعه قرار می‌دهد، بیفزاید.

بنابراین، معلمان باید ارزش‌هایی را که با دانش‌آموزان، والدین آنان و جامعه تطابق بیشتری دارد، در نظر بگیرند.

در مرحله‌ی بعد، لازم است معلمان روش‌هایی را که به طور دقیق عواطف دانش‌آموز را اندازه‌گیری می‌کنند، تعیین کنند. به این منظور می‌توانیم از داده‌هایی استفاده کنیم که بر پایه‌ی پرسش‌نامه‌های خودگزارش‌دهی (selfreporting) دانش‌آموزان جمع‌آوری کرده‌ایم. خودگزارش‌دهی‌ها زمانی سودمندی بیشتری خواهند داشت که بی‌نام باشند. این پرسش‌نامه‌ها شامل گزاره‌هایی درباره‌ی ابعاد گوناگون عواطف دانش‌آموزان می‌شوند که آن‌ها موافقت یا مخالفت خود را با آن مشخص کنند.

ارزش داده‌های جمع‌آوری شده

از داده‌های گردآوری شده درباره‌ی عواطف دانش‌آموزان می‌توان برای قضاوت درباره‌ی کیفیت مدارس استفاده کرد. به این صورت که پرسش‌نامه‌های خودگزارشی‌دهی در ابتدا و انتهای سال تحصیلی به دانش‌آموزان ارائه شود تا آنان به سؤال‌ها یا گزاره‌های آن جواب

بدهند. سپس با مقایسه‌ی نتایج دو اجرا، افزایش یا کاهش عواطف دانش‌آموزان را تعیین کرد. علاوه بر این، معلمان نیز می‌توانند از این داده‌ها برای بهبود فعالیت‌های آموزشی‌شان استفاده کنند. برای مثال، وقتی دانش‌آموز با گزاره‌ی «وقتی می‌خواهم در کلاس درس کنفرانس بدهم، دچار وحشت می‌شوم»، موافق است، معلم می‌تواند با آگاهی از این مطلب، فعالیت‌ها یا شرایطی را تدارک ببیند تا به کاهش اضطراب و وحشت دانش‌آموزان از ارائه‌ی گزارش شفاهی به کلاس درس بینجامد. بعد از ارائه‌ی این فعالیت‌ها، در چند جلسه‌ی بعد، دوباره همان گزاره را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهد تا ببیند آیا فعالیت‌ها و راهبردهایی که به کار گرفته، مؤثر بوده است یا خیر؟ انجام چنین آزمایش‌هایی، ضرورت توجه به عواطف دانش‌آموزان به هنگام تدریس محتوای آموزش را برجسته می‌کند تا مسئولان به اهمیت این موضوع پی ببرند و در برنامه‌های درسی، آن‌ها را در نظر بگیرند.

تداوم یادگیری

دانش‌آموزان بعد

از فارغ‌التحصیلی،

ریشه در لذت آنان

از یادگیری در طی

سال‌های مدرسه دارد

منابع

Popham, W. James.
Febroary (2005). Student's
Attitudes count. Educational
Leadership Magazine. pp
84-85